Stichting Landschapsbeheer Gelderland

Erftransformatie Oude kerkweg 9
Landschapsbeheer Gelderland

Naam	: Dhr. A. van Weeghel
Straat	: Oude Kerkweg 9
Postcode	: 8094 PN
Plaats	: Hattemerbroek

Landschapsbeheer Gelderland
6891 DA Rozendaal
Contactpersoon: E. Timmerman
Datum: december 2012

Zorg voor ons landschap
MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaren van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Ook de Nationale Postcode Loterij steunt ons werk

Aanleiding

In het buitengebied van Oldebroek heeft dhr. van Weeghel een voormalig varkensbedrijf. Het bedrijf is beëindigd en dhr. van Weeghel heeft het voornemen om ca. 745 m2 aan opstallen te slopen en als compensatie voor deze sloop een vrijstaande woning terug te bouwen.

Voor de bouw van vrijstaande woning is het noodzakelijk dat het Bestemmingsplan Buitengebied wordt gewijzigd.
Omdat het groene karakter van de gemeente een belangrijke identiteit drager is verlangd de gemeente Oldebroek een haalbaar, landschappelijk inrichtingsplan, waarbij nieuwe ontwikkelingen worden ingezet ter versterking van deze groene kwaliteit. In de planvorming is rekening gehouden met een drietal zaken die van belang zijn:

1. Landschap
2. Cultuurhistorie
3. Wensen van de fam. van Weeghel

Een functiewijziging biedt op deze manier belangrijke kansen voor het verbeteren van de economische vitaliteit en leefbaarheid van het landelijk gebied. Maar vooral ook voor het verbeteren van de kwaliteit van het landschap.
Deze landschappelijke versterking borduurt verder op het '*Erftransformatie Oude Kerkweg 9 Hattemerbroek, Gemeente Oldebroek'* van het Gelders Genootschap 'Notitie Uitgangspunten en Randvoorwaarden, februari 2010'. Hierin is een landschappelijke analyse uitgevoerd en zijn uitgangspunten en randvoorwaarden gesteld. Hieronder volgt een concrete uitwerking van deze notitie met als wijziging dat de nieuw te bouwen woning verschuift naar de westkant van het perceel, waarbij voldoende ruimte open blijft tussen de nieuw te bouwen woningen en bestaande woning nummer 7.

Huidige situatie

Het huidige erf is gelegen aan de Oude Kerkweg 9 te Hattemerbroek, net buiten de bebouwde kom. Het perceel ligt op ongeveer 180 m van de spoorlijn Amersfoort-Zwolle. De totale oppervlakte van het erf en de bijbehorende percelen is ongeveer 0,31 ha.
De onderstaande luchtfoto's geven de huidige situatie en de ligging van het erf in het landschap weer.

Het erf ligt net buiten de bebouwde kom van Hattemerbroek, tussen de spoorlijn Amersfoort-Zwolle en de A50 op de overgang van het Stuwwallencomplex van de Veluwe naar het vlakkere land van het randmerengebied.

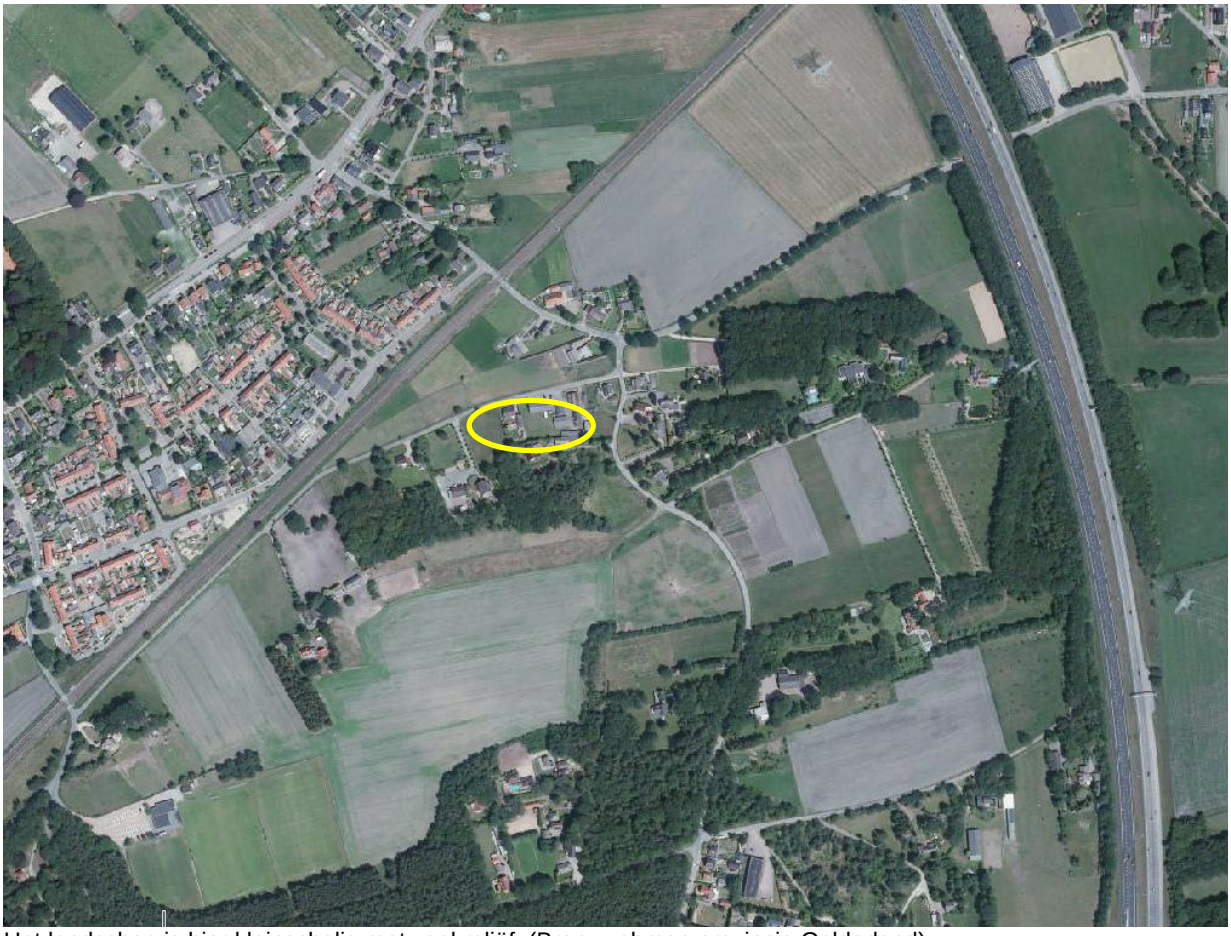

Het landschap is hier kleinschalig met veel reliëf. (Bron: webmap provincie Gelderland)

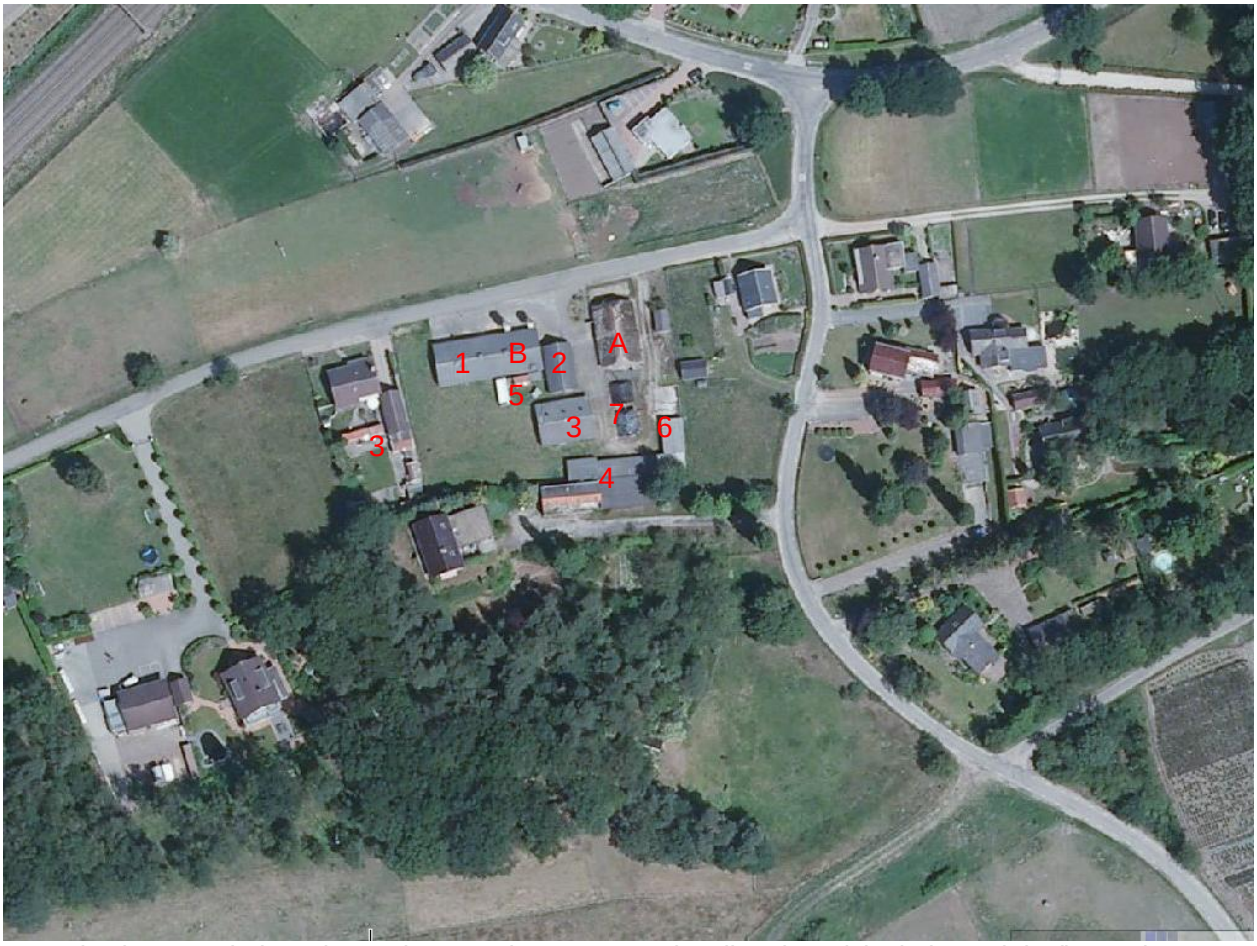

Door de sloop van bebouwing en het terugbrengen van de vrije ruimte (niet bebouwd deel) aan de westzijde van het perceel wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de versterking van de landschappelijke kwaliteit. (Bron: webmap provincie Gelderland)

Het bedrijf bestaat momenteel uit een oud boerderijtje (A), enkele opstallen (1 t/m 6) en twee oude hooibergen (7). De bestaande woonboerderij zal behouden blijven. Voorkeur gaat uit om alle opstallen te slopen, eventueel kan de hooiberg opnieuw worden opgetrokken en als garage gebruikt worden. Door de sloop van de opstallen wordt het achterliggende landschap weer beter zichtbaar. Achter het erf ligt de ecologische hoofdstructuur. Het beëindigen van de bedrijfsfunctie draagt zowel bij aan het versterken van de ecologische- als de ruimtelijke kwaliteit. De vrijstaande woning (B) is gesitueerd naast de oude boerderij waarbij er open ruimte gespaard moet blijven ten opzichte van de al bestaande bebouwing op naast gelegen percelen zodat er een compacter erf ontstaan.

Op dit moment is het erf aan de oude Kerkweg erg verrommeld met weinig tot geen beplanting. De bestaande stallen en silo's blokkeren op dit moment het zicht op de achterliggende bosrand. Met deze landschappelijke versterking wordt getracht om aan te sluiten op de karakteristieken van het (cultuurhistorische) landschap.

Cultuurhistorie

De cultuurhistorie is een belangrijk aspect bij ontwikkelingsprojecten als deze. Afhankelijk van de situatie en de ontstaansgeschiedenis van de locatie kan de cultuurhistorie in meer of minder mate een rol spelen.
Het kleinschalige landschap met veel reliëf maakt dit van vroeger uit al een interessant gebied vandaar ook dat het perceel onderdeel is van een *Waardevol Landschap*. De oude Kerkweg is een oud historisch tracé dat van Hattem naar Wezep liep en enige verspreid liggende bebouwing kent. Ontwikkelingen zoals de aanleg van het spoor en de zuiderzeestraatweg en recenter de aanleg van de A50 hebben het kleinschalige landschap doorsneden. Maar Landschappelijke structuren zijn nog steeds duidelijk te herkennen in het landschap.

Situatie 1900

Onderstaande historische kaart uit 1900 laat duidelijk de karakteristieken van het kampenlandschap zien met in het zuidoosten het stuwallencomplex van de Veluwe met op de flanken de akkers en in noordwestelijke richting de slagen verkaveling van het broekgebied. De AHN-kaart geeft verschil in hoogte weer; geel/bruin zijn de hogere gronden van de Veluwe, groen de flanken en blauw geeft de lager broekgebieden weer.

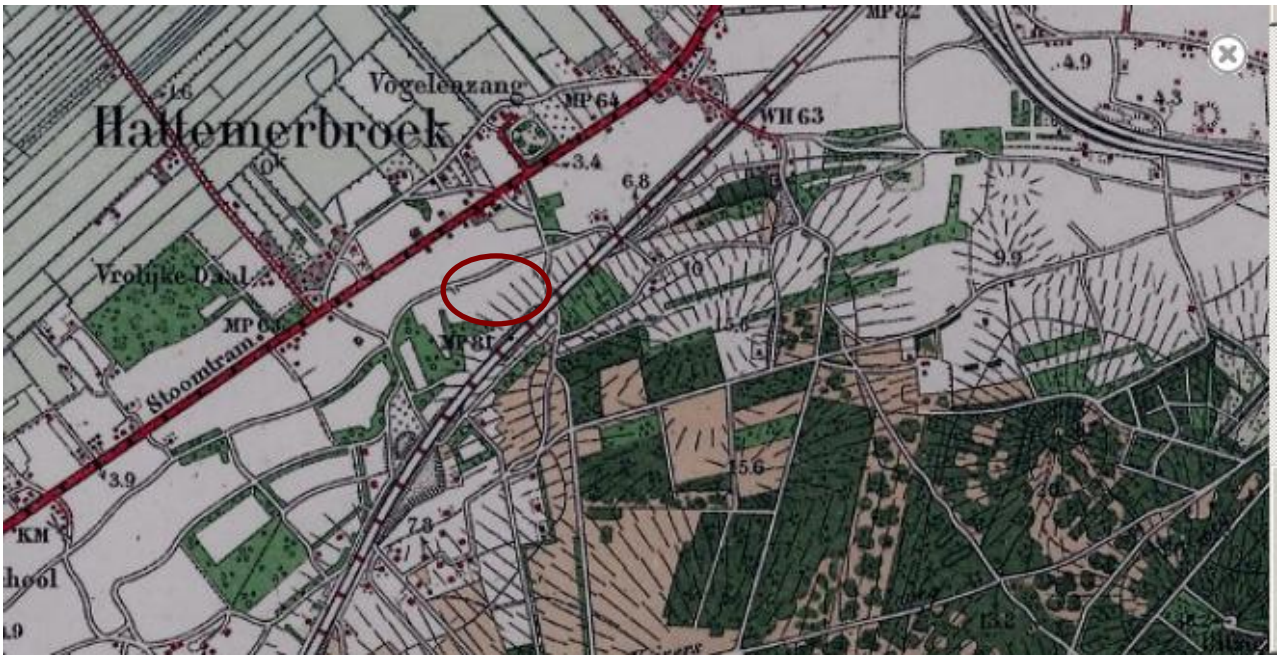

Historische atlas omstreeks 1900 ↑↓Bron: www.watwaswaar.nl

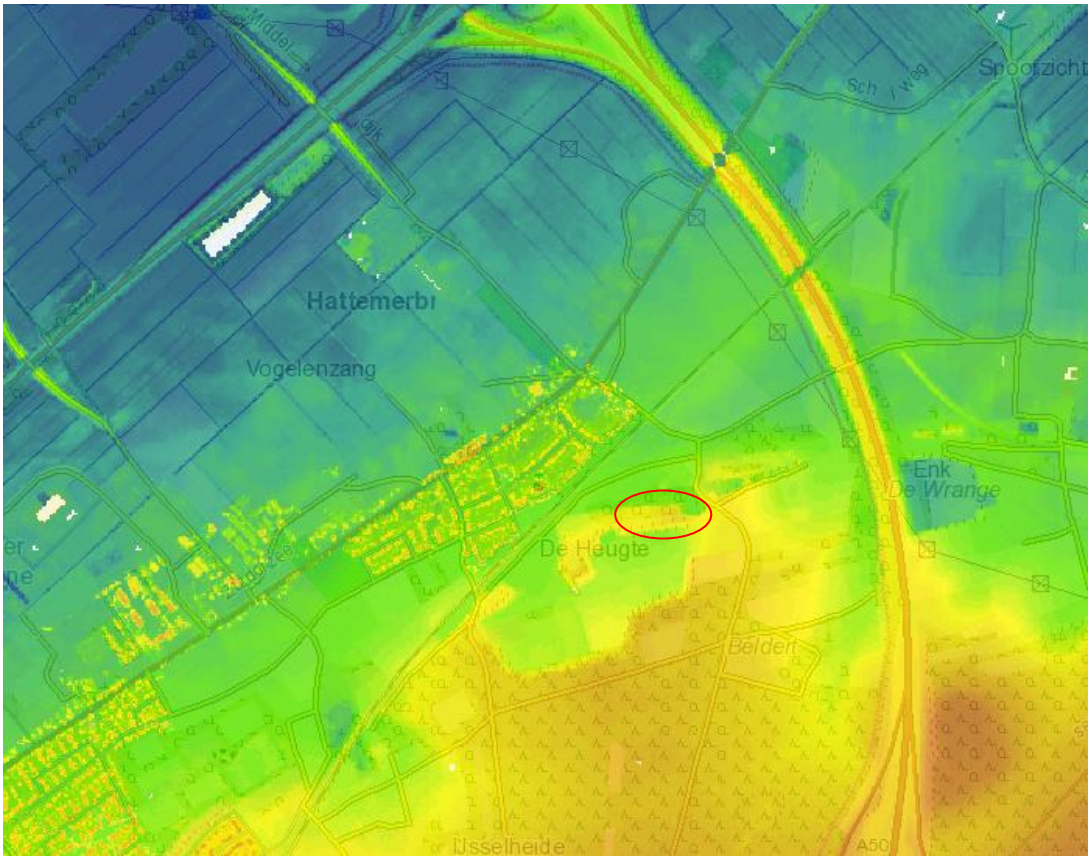

Het erf van de familie van Weeghel ligt binnen de rode cirkel. *Hoogtekaart Bron: www.ahn.nl : (bruin/geel hoog, groen/blauw laag)*

Landschappelijke inpassing

Wanneer het gaat om een landschappelijke inpassing zijn vooral de grote structuren op of rond het erf van belang. Deze hebben landschappelijk gezien de meeste impact en zijn bepalend voor het aanzien van het erf (op afstand).
Deze structuren zijn in veel gevallen erf-overschrijdend en zorgen ervoor dat het erf onderdeel wordt van het landschap. Dergelijke structuren bestaan voornamelijk uit opgaande beplantingselementen welke verschillend van aard kunnen zijn, afhankelijk van het betreffende landschapstype. Denk daarbij aan knip- of scheerheggen, struweelhagen, houtsingels, geriefhoutbosjes, (knot-) bomenrijen, solitaire bomen en boomgaarden.

Op dit moment is het perceel aan de Oude kerkweg nauwelijks landschappelijk ingepast. De bestaande stallen en silo's staan dicht op de weg. Voor het oude boerderijtje treffen we nog een klein siertuin gedeelte aan. Op de grens met de buren staat een rij sparren en coniferen het zou wenselijk zijn deze te vervangen door inheems beplanting. De voorzijde van de oude boerderij en de nieuwe woning zal versterkt worden met een haag. Verspreid op het perceel worden enkele solitaire bomen gepland. De hagen en solitaire bomen zorgen voor

gelaagdheid op het erf. Zowel de Achterzijde als de oostzijde van het erf zal worden aangezet met een struweelhaag. Deze haag kan pleksgewijs variëren in hoogte, zodat doorkijkjes gecreëerd worden. Tussen de te bouwen woning en nummer 7 ontstaat een open ruimte in de vorm van een weide. Tussen de weide en de nieuwe woning zal een haag als natuurlijk scheiding worden aangeplant. De westzijde van de weide zal beplant worden met een struweelhaal om zo de schuur van nummer 7 te camoufleren. Middels de aanplant van enkele hoogstamfruitbomen in het weitje ontstaat er op termijn broedgelegenheid voor de steenuil en zullen de fruitbomen bijdragen aan het ecologisch opwaarderen van het erf. Door gebruik te maken van een plantafstand van minimaal 10 meter wordt er geen afbreuk gedaan aan de ruimtelijke kwaliteit en blijft de zichtlijn naar het achterliggende bos behouden.

Een landschappelijke inpassing als deze is voor de uitstraling van een woning of bedrijf zeer belangrijk. Bij het toepassen van nieuwe beplanting is rekening gehouden met de oorspronkelijke inrichtingsprincipes van het historische boeren erf. In het hoofdstuk ‘Boerderijen en boerenerven’ kunt u meer lezen over erfinrichting van boerenerven. Verder is getracht aan te sluiten op de karakteristieken van het Kampenlandschap met behoud van zichtassen op het achterliggende landschap.

Gemeentelijk visie

Deze inpassingen is een eis vanuit het LOP van de gemeente Oldebroek.
In het ‘Beeldkwaliteitsplan landelijk gebied’ en het ‘Landschapsontwikkelingsplan’ staan de voorwaarden die gesteld worden aan de landschappelijke inpassing van bouwplannen. Het bestemmingsplan buitengebied geeft weer dat in deze regio op beperkte schaal ‘rood-voor-rood’ en ‘rood-voor-groen’ ontwikkelingen mogelijk zijn, indien ze de groene belangen versterken. Ten aanzien van de toevoeging ‘nieuw rood’(rood voor groen) geldt dat in het buitengebied het woonmilieu landelijk wonen primair te realiseren is door functieverandering, hergebruik bestaande gebouwen en woningsplitsing en secundair door nieuwbouw in combinatie met landschappelijke versterking.

De nadruk ligt hier op het behouden van de structuren kenmerkend voor het kampenlandschap openheid op de akkercomplexen en het verdichten van het overige landschap door toevoeging van lanen, erf- en kavelbeplanting. Uiteindelijke doel is om naar aanleiding van ruimtelijke ontwikkelingen verdichting van het landschap te bewerkstelligen met behoud van de zichtas noord-zuid en openruimtes tussen de verschillende erven. Daardoor kunnen de huidige barrières ruimtelijk worden afgezwakt en veranderingen landschappelijk worden ingepast.

Wensen opdrachtgever

De wens van de fam. van Weeghel

- Sloop van stallen en overige bijgebouwen
- Het bouwen van een dubbele woning met bijgebouw

Slopen; oppervlakte te slopen 745 m²

Nieuw te bouwen;

- Vrijstaande woning met een bijgebouw?

oppervlakte woningen met bijgebouwen : ….m²

Belangrijke zaken vanuit de eigenaar

- Onderhoudsvriendelijk maar passend in de streek
- Proberen steenuil naar het erf te halen

Achtergrond: Boerderijen en boerenerven

Hoewel het hier gaat om de bouw van een nieuw woonhuis en er sprake is van beëindigen van de agrarische functie, is er hier wel sprake van een oude historische bewoningsplek. Daarom hanteren we een aantal inrichtingsprincipes die zijn afgeleid van het traditionele boeren erf.

Een beknopte achtergrond
Nederland kent heel veel verschillende soorten boerderijen. Binnen deze soorten zijn nog weer allerlei varianten te onderscheiden.

Waarom zijn er zoveel typen boerderijen ontstaan?
Dat er zoveel verschillende soorten boerderijen zijn, heeft te maken met het verschil in klimaat (ja zelfs binnen Nederland), met de grondsoort, de waterhuishouding en het reliëf van het gebied waarin de boerderij werd gebouwd.
Zo bepaalde bijvoorbeeld de vruchtbaarheid van de grond of een boer in weelde kon leven en een daarbij passende boerderij kon bouwen, of nauwelijks het hoofd boven water kon houden.

Inrichting van boerenerven
Niet alleen de gebouwen verschillen vaak per streek, ook de inrichting van de boerenerven was van oudsher van streek tot streek verschillend. Ook hierbij speelden verschil in klimaat, grondsoort, de waterhuishouding en het reliëf een rol.
Allereerst werd dat wat van nature in de omgeving aan beplanting, bomen, struiken, planten voorkwam, naar het erf gehaald. Wat er in de omgeving van nature groeide, werd natuurlijk voor een belangrijk deel bepaald door de grondsoort en de waterhuishouding.
Een mooi voorbeeld van de invloed van het weer (klimaat) zie je aan de kust. Daar staan de boerderijen vaak met de achterkant naar de zee en zijn dan zwaar “ingepakt” met windsingels en hoge bomen. Meer naar het binnenland, waar de windgevoeligheid sterk afneemt, wordt ook de beplanting aan de achterkant van de boerderij minder. In sommige streken verdwijnt de beplanting zelfs helemaal, waardoor het groen bij het erf alleen nog bestaat uit de tuinen.

Voor en achter
Ook de taakverdeling van de mensen die de boerderijen bewoonden heeft een belangrijke invloed gehad op de traditionele erfinrichting. Oorspronkelijk was de vrouw de baas over het gedeelte waar gewoond werd en de man zwaaide de scepter in het gedeelte waar het boerenbedrijf gerund werd.
De vrouw had de verantwoordelijkheid over het woongedeelte, het daar dichtbij liggende terrein met de bleek, de moestuin, de huisweide, eventueel de siertuin met bloemperken en de boerenboomgaard. Op de boerderij werd dat meestal “voor” genoemd en “voor” was het domein van de boerin. Voor deze delen van het boerenerf was een goede zichtbaarheid vanuit het woonhuis vereist, omdat in de boomgaard bijvoorbeeld de jonge kalveren liepen, die extra aandacht nodig hadden, of een koe die op kalveren stond in de huisweide.

De man had de verantwoordelijkheid voor de dieren, de wagens, de werktuigen en het bedrijfsgedeelte. Kortom, hij had de zorg voor “achter”.

Gedeelde zorg voor bedrijf en gezin heeft op het platteland ook zijn intrede gedaan, maar er zijn steeds meer mensen die de traditionele erfindeling intact willen houden of willen herstellen.
“Voor” is van oorsprong meestal een stuk groener dan “achter”. Voor staan de meeste bloemen, struiken en bomen. Ook speelde aan de voorkant het laten zien dat het goed ging, een belangrijke rol. Daarom werden daar later parkbomen zoals de treurbeuk, de witte paardenkastanje, de rode beuk, (lei)linden en sierstruiken, kortom, de wat meer luxe soorten, aangeplant. Het voorste deel van het boerenerf was meer gericht op het gezin en had een bepaalde beslotenheid.
Aan de achterkant moest men ruimte hebben om met paard en wagen te manoeuvreren en later met steeds groter wordende tractors. Daarvoor werden ook heel wat hagen en andere beplanting verwijderd. “Achter” stonden ook de schuren. De boer was er de hele dag te vinden. Hij hield zich bezig met het bewerken van het land, de verzorging van het vee óf met onderhoud en reparaties aan machines en bedrijfsgebouwen. “Achter” werden de zakelijke contacten met de omgeving afgehandeld, koop en verkoop van zaken vonden vooral daar plaats.
Aan de achterkant lag ook de verbinding met de bij het bedrijf behorende percelen.
De beplanting aan de achterkant bestond meestal uit bomen en struiken die ook in de omgeving voorkwamen. De beplanting achter was hoog, los en afwisselend en bestond uit singelachtige beplantingen met hoge opgaande bomen. Ook kwamen vaak solitaire bomen voor. Het onderhoud van achter is extensief, op de fruitbomen na, die soms ook achter werden aangeplant. Het onderhoud “voor” is veel intensiever.

Voor en achter worden nog altijd door een denkbeeldige lijn tussen de verschillende gebouwen van elkaar gescheiden. Deze lijn kan globaal over het gehele erf worden doorgetrokken, waardoor de functionele scheiding tussen wonen en werken goed zichtbaar wordt.

Beplantingsplan

Het inrichtingsplan is opgelegd door de gemeente Oldebroek en is afgestemd op het Beeldkwaliteitsplan landelijk gebied en het LOP gemeente Oldebroek. Dit resulteert in een landschappelijk en cultuurhistorisch verantwoorde inrichting. Het betreft hier met name de inrichting rond het erf zodat er getracht wordt om gebouwen landschappelijk in te passen. Dit betekend niet dat opstallen totaal uit het zicht gehaald moeten worden. Ze dragen immers bij aan het landelijke karakter van de streek. Het Beeldkwaliteitsplan bied handvaten om dit op gepaste wijze uit te voeren.

Op de bijgevoegde ontwerpkaart wordt een inrichtingsvoorstel gedaan. De hieronder beschreven elementen zijn terug te vinden op de kaart.

De beschreven objecten corresponderen met de nummers op de bijgevoegde ontwerpkaart.

Er wordt getracht op het erf de bestaande beplanting te vervangen door inheems plantmateriaal. Zo worden coniferen en laurierstruiken zoveel mogelijk geweerd op het erf.

1. Knip- en scheerheg

Locatie	: (zie tekening)
Lengte	: 80 meter (inclusief landhek van 4 meter)
Breedte	: 1 plantrij
Soort	: meidoorn
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 304 stuks
Maat	: 80-100 cm lengte
Overig	:
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage

Minimaal 0,5 meter uit de erfgrens planten

2. Knip- en scheerheg

Locatie	: (zie tekening)
Lengte	: 15 meter
Breedte	: 1 plantrij
Soort	: beuk
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 60 stuks
Maat	: 80-100 cm lengte
Overig	:
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage

Minimaal 0,5 meter uit de erfgrens planten

3. Knip- en scheerheg

Locatie	: (zie tekening)
Lengte	: 45 meter
Breedte	: 1 plantrij
Soort	beuk
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 180 stuks
Maat	: 80-100 cm lengte
Overig	:
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage

Minimaal 0,5 meter uit de erfgrens planten

4. Knip- en scheerheg

Locatie	: (zie tekening)
Lengte	: 58 meter
Breedte	: 1 plantrij
Soort	beuk
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 232 stuks
Maat	: 80-100 cm lengte
Overig	:
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage

Minimaal 0,5 meter uit de erfgrens planten

5. Solitaire boom

Locatie	: (zie tekening)
Soort	: peer
Aantal	: 2 stuks
Plantafstand	: minimaal 5 meter uit de bebouwing
Maat	: 10-12 cm stamomtrek
Overig	:
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage

Minimaal 2 meter uit de erfgrens planten

6. Solitaire boom

Locatie : (zie tekening)
Soort : noot
Aantal : 1 stuks
Plantafstand : minimaal 5 meter uit de bebouwing
Maat : 10-12 cm stamomtrek
Overig :
Aanleg en beheer : Zie informatievellen in de bijlage
Minimaal 2 meter uit de erfgrens planten

7. Solitaire boom

Locatie : (zie tekening)
Soort : noot
Aantal : 2 stuks
Plantafstand : minimaal 5 meter uit de bebouwing
Maat : 10-12 cm stamomtrek
Overig :
Aanleg en beheer : Zie informatievellen in de bijlage
Minimaal 2 meter uit de erfgrens planten

8. Struweelhaag

Locatie : (zie tekening)
Lengte : 60 meter
Breedte : 2 plantrijen
Oppervlakte : m^2
Aantallen en soorten : 80 stuks
20 x meidoorn
15 x hazelaar
10 x krent
15 x Gelderse roos
10 x kornoelje
10 x hulst
Maat :80-100 cm
Plantwijze :2 plantrijen, 2 stuks per meter kruisverband
Overig :
Aanleg en beheer : Zie informatievellen in de bijlage
Minimaal 0,5 meter uit de erfgrens planten

9. Struweelhaag

Locatie : (zie tekening)
Lengte : 80 meter
Breedte : 1 plantrij
Oppervlakte : m^2
Aantallen en soorten : 160 stuks
60 x meidoorn
30 x hazelaar
20 x lijsterbes
20 x Gelderse roos
20 x kornoelje
10 x hulst
Maat :80-100 cm
Plantwijze :1 plantrijen, 2 stuks per meter
Overig :
Aanleg en beheer: Zie informatievellen in de bijlage

Minimaal 0,5 meter uit de erfgrens planten

10 Hoogstamboomgaard

Locatie :Zie tekening
Soort en ras :Zie tabel
Bestuiving technisch gecontroleerd.
Aantal : 8 stuks
Plantafstand : 8 tot 10 meter
Maat : Hoogstam
Aanleg en beheer : Zie informatievellen in de bijlage
Overig :

Minimaal 2 meter uit de erfgrens planten

Appel						
Cox Orange Pippin	hand	zoet/zuur	midden	sept	goed	zeer gevoelig
Schone van boskoop	verwerking	zuur	vroeg	eind sep	zeer goed	gevoelig
Peer						
Conference*	hand	zoet/sappig	midden	begin sept	slecht	gevoelig
Doyenne du Comice	hand	zoet	vroeg	eind sept	redelijk	ongevoelig
Zwijdrechtse wijnpeer*	hand/stoof	zoet	laat	okt	slecht	ongevoelig
Pruim						
Dubbele Boerenwitte*		wit	vroeg	half aug		ongevoelig
Mirabelle de Nancy*		geel	laat	half aug		ongevoelig
Victoria*		paarsrood	midden	half aug		gevoelig

** zelfbestuivers*

Plantsoenlijst

Hieronder staat de totale plantsoenlijst weergegeven die nodig is om de bovenstaande landschapselementen te realiseren.

Weeghel			
Nederlandse naam		**Maat**	**Aantal**
Bosplantsoen 80-100			
Krent	Amelanchier lamarckii	80-100	10
Rode cornoelje	Cornus sanguinea	80-100	30
Hazelaar	Corylus avellana	80-100	45
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	80-100	384
Beuk (groen)	Fagus sylvatica	80-100	472
Hulst	Ilex aquifolium	80-100 mk	20
Lijsterbes	Sorbus aucuparia	60-80	20
Gelderse roos	Viburnum opulus	60-80	35
Boompalen			
Doorsnede 8 cm 2,50 meter lang	Onbehandeld		13
Laanbomen			
Walnoot	Juglans regia	10-12	2
Fruitbomen			
Appel	Cox's Orange Pippin(*)	8-10	1
Appel	Schone van Boskoop	8-10	1
Peer	Conferance*	8-10	1
Peer	Doyenne du comice	8-10	1
Peer	Jut	8-10	3
Peer	Zwijndrechtse wijnpeer*	8-10	1
Pruim	Dubbele Boerenwitte	8-10	1
Pruim	Mirabelle de Nancy(*)	8-10	1
Pruim	Victoria*	8-10	1

Soorten kunnen in overleg met de Landschapscoördinator van de gemeente Oldebroek worden gewijzigd

Historische Achtergronden

Historische achtergrond: Knip en scheerheg
Heggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringde landschap. Nabij boerderijen en rondom boomgaard en moestuin waren veelal de heggen te vinden. Vaak diende de heggen als eigendoms- of perceelsscheiding. De doornige heg had daarnaast ook nog een belangrijke veekerende functie.
Langs de rivieren dienden de heggen om de waterstroom bij overstromingen te remmen en te verdelen, zodat het vruchtbare slib kon bezinken.
Inmiddels zien we dat veel heggen bedreigd worden. Veel heggen zijn uit het landschap verdwenen door de komst van prikkeldraad, de ruilverkavelingen en achterstallig onderhoud. Alle reden om de heg weer terug te brengen in het landschap. Heggen zijn namelijk nog altijd functioneel als windscherm en als veekering, ook bij hoge rivierwaterstanden zorgen ze voor een permanente afrastering. Daarnaast houden ze de grond vast en dragen ze bij aan een goede waterhuishouding.

Ook veel dieren hebben profijt van de aanwezigheid van een heg. Vogels gebruiken het als broedplaats; veel kleine zoogdieren vinden er voedsel en een schuilplaats en voor vleermuizen is een haag erg belangrijk als oriëntatiepunt.

Historische achtergrond: Solitaire boom en boomgroep
Een solitaire boom of bomengroep werd regelmatig in het weiland aangeplant als schaduw voor het vee of om het landschappelijke beeld compleet te maken. Ook werd een solitaire boom regelmatig op de hoek van het perceel aangeplant als afbakening (grensboom). Verder vindt men ook regelmatig solitaire bomen rondom het huis. Veel boomsoorten hadden een functie. Zo werd een walnoot vaak in de buurt van de keuken aangeplant omdat de walnoot muggen en vliegen weert en ook zorgde voor schaduw.

Historische achtergrond: Hoogstamboomgaard

Al vele eeuwen wordt in Nederland fruit geteeld in hoogstamboomgaarden. Aanvankelijk waren het vooral kloosters, kastelen en landgoederen.
Eind 19de eeuw begon een grote uitbreiding aan fruitboomgaarden. Onder invloed van de landbouwcrisis stapten veel agrariërs in het rivierengebied over van graanteelt naar hoogstamfruit. Een groot voordeel van het hoogstamfruit was dat er dieren onder konden grazen.
Vanaf 1950 is het areaal aan hoogstamboomgaarden flink achteruit gegaan, vanwege de opkomst van de moderne fruitteelt (laagstam).

Hoogstamboomgaarden hebben een grote ecologische waarde. Ze leveren nestgelegenheid aan allerlei vogels. De steenuil is een soort die graag broedt in holle takken van fruitbomen. Een heg om de boomgaard als windsingel vergroot de natuurwaarde van de boomgaard.

Historische achtergrond: Struweelhaag

Gelderland kent een grote diversiteit aan lijnvormige landschapselementen, waaronder de vrij uitgroeiende haag en de struweelhaag.
De vrij uitgroeiende haag bestaat uit een enkele rij struiken die vrijuit kunnen groeien en de struweelhaag bestaat uit meerdere rijen. De functie van deze hagen was perceelsscheiding en veekering, daarom bestonden de hagen vroeger voornamelijk uit doornsoorten. Soms werden ook nog wat andere struiken en bomen in de haag aangeplant, denk hierbij aan hondsroos, sleedoorn, braam, wilg, eik of es. De hagen boden beschutting voor het vee en zorgden voor gebruikshout. Door de komst van het prikkeldraad, de schaalvergroting en de ruilverkavelingen zijn veel van deze elementen verdwenen. Vaak worden de termen heggen en hagen door elkaar gebruikt, en regionaal hebben ze soms verschillende betekenissen. De term heg gebruiken we voor strak geschoren elementen, de term haag gebruiken we voor de meer breed en hoog uitgroeiende elementen. Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals bij het leggen of vlechten van hagen.

Hagen hebben een grote natuurwaarde. Ze zijn vaak een schuilplaats voor veel vogels en kleine zoogdieren en vergroten daardoor de landschappelijke en ecologische variatie.

Inrichtingsplan

SCHAAL 1:1000

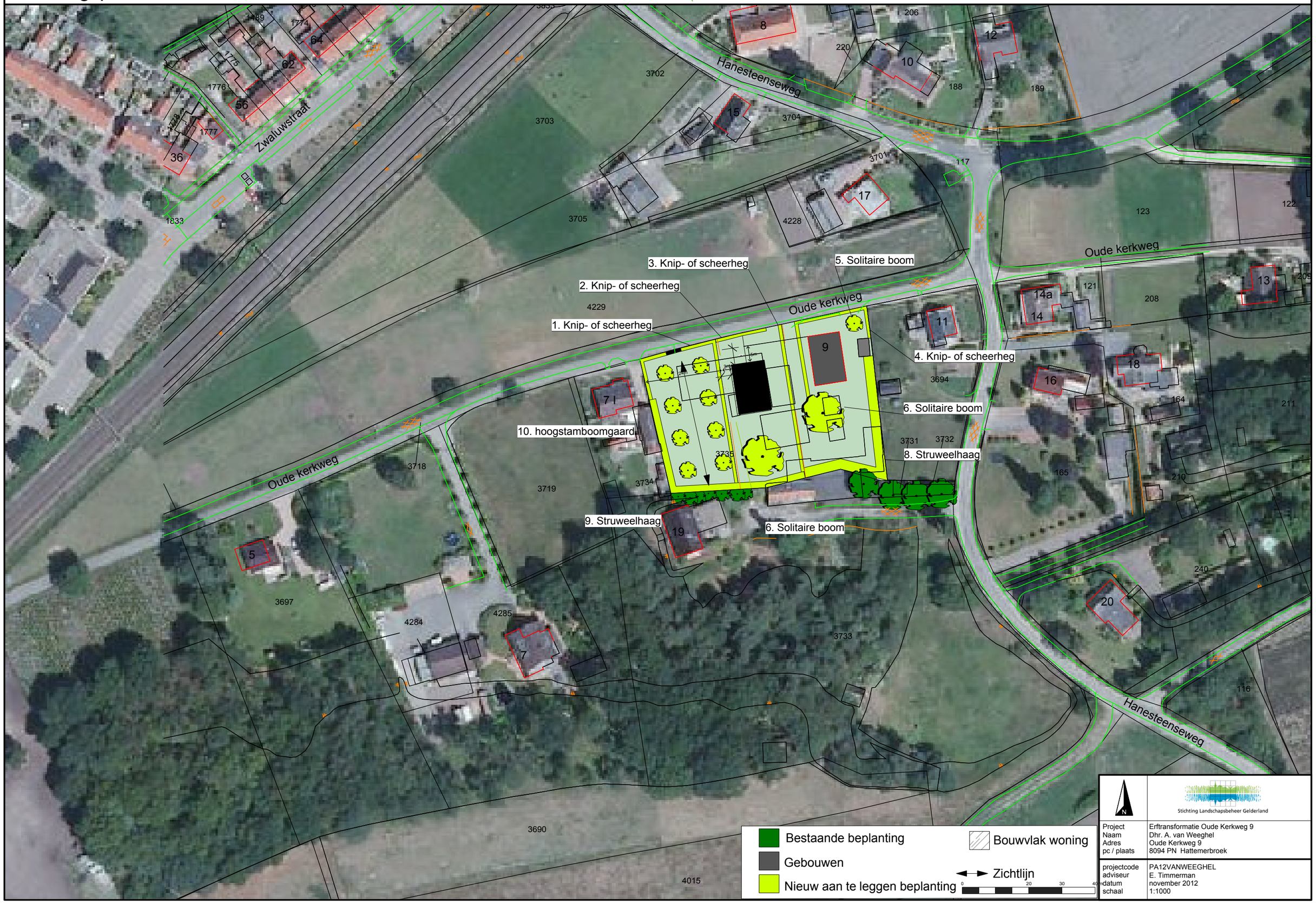

Project	Erftransformatie Oude Kerkweg 9
Naam	Dhr. A. van Weeghel
Adres	Oude Kerkweg 9
pc / plaats	8094 PN Hattemerbroek
projectcode	PA12VANWEEGHEL
adviseur	E. Timmerman
datum	november 2012
schaal	1:1000